

ВІДГУК

рецензента кандидата юридичних наук, доцента Христової Юлії Вікторівни на дисертаційне дослідження Лося Богдана Юрійовича на тему: «Кримінально-правова характеристика притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з права за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми. Процес побудови правової та демократичної держави, що відбувається на сьогодні в Україні, вимагає того, щоб посадові особи, зокрема й працівники правоохоронних органів, які беруть участь у кримінальному судочинстві, неухильно дотримувались норм законів, особливо тих, що стосуються забезпечення прав людини. У цьому контексті важливим є кримінально-правовий захист невинних осіб від посягань слідчих, прокурорів та інших уповноважених осіб на їх особисту недоторканість шляхом притягнення до кримінальної відповідальності за кримінально протиправні діяння, котрих вони не вчиняли. Тому існування у вітчизняному кримінальному законодавстві статті 372 КК України, що передбачає відповідальність за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності, виглядає цілком обґрунтованим.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у даному дослідженні здійснено кримінально-правову характеристику притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності з урахуванням останніх змін до кримінального та кримінально-процесуального законодавства, а також реформи статусу органів прокуратури, на підставі чого, зокрема:

вперше:

- пропонується доповнити ч.2 ст. 372 КК України такою кваліфікуючою ознакою, як «притягнення завідомо невинуватої особи до кримінальної відповідальності за вчинення нею кримінальних правопорушень, у разі

вчинення яких не застосовуються строки давності»;

- зроблено висновок, що вживання терміну «обвинувачення» у тексті ч.2 ст. 372 КК України свідчить, що моментом закінчення діянь, передбачених у цій нормі є не момент ознайомлення завідомо невинуватої особи з письмовим повідомленням про підозру, а момент складання обвинувального акту про вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину уповноваженою на це особою (дізнавачем, слідчим або прокурором), тобто висунення обвинувачення у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину. А до цього моменту, тобто з часу повідомлення про підозру, навіть у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, дії винних осіб підпадають під кваліфікацію за ч.1 ст.372 КК України.

- обґрунтовано доцільність заміни словосполучення «докази обвинувачення» на «фальсифікація у кримінальному провадженні» у диспозиції ч.2 ст. 372 КК України, для узгодження цього поняття з тим, що використовується у ч. 1 ст. 84 КПК України, а також усунення подвійного вживання одного і того саме терміну в тексті кримінально-правової норми;

удосконалено:

- положення, що суб'єктами кримінального правопорушення, передбаченого ст.372 КК можуть бути ті прокурори, з якими слідчі або дізнавачі погоджують повідомлення про підозру завідомо невинним особам;

- позицію, що письмове повідомлення про підозру належить не до предмета, а до такої ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення як знаряддя, до яких належать також всі інші процесуальні документи кримінального провадження, за яким завідомо невинну особу притягують до кримінальної відповідальності;

- положення щодо доцільності передбачити в окремій нормі кримінальну відповідальність за кримінальне провадження щодо завідомо невинуватої особи, яка не досягла віку кримінальної відповідальності, з приводу вчинення нею суспільно небезпечного діяння, яке містить ознаки діяння, передбаченого статтею Особливої частини КК України. Також у цій

статті доречно передбачити і відповідальність за кримінальне провадження щодо завідомо невинуватої особи, яка через неосудність не підлягає кримінальній відповідальності, з приводу вчинення нею суспільно небезпечного діяння, яке містить ознаки діяння, передбаченого статтею Особливої частини КК України;

набуло подальшого розвитку:

- позиція, що після скасування ст. 375 КК України постановлення судом обвинувального вироку щодо завідомо невинуватої особи також входить до змісту такого діяння, як «притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності»;

- позиція щодо заміни у назві та диспозиції ст.372 КК України терміну «невинна особа» на «невинувата особа». Вбачається, що така заміна терміну може призвести до узгодження обсягу змісту поняття потерпілого від розгляданого кримінально-протиправного діяння з його законодавчим розумінням у Конституції України та КПК України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати дисертації можуть бути використані у:

- *правотворчості* — для вдосконалення законодавства у частині кримінальної відповідальності за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності;

- *правозастосовній діяльності* — для підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів у частині кваліфікації кримінальних правопорушень проти правосуддя;

- *науково-дослідній роботі* — для подальших досліджень у галузях кримінального права та кримінології щодо кримінально-правової та кримінологічної характеристики притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності;

- *навчальному процесі* — для здобувачів вищої освіти при викладанні навчальних дисциплін «Актуальні проблеми застосування кримінального права», «Кримінальне право», «Кримінально-правова кваліфікація» та

«Кримінологія».

Викладені у вступі та розділах основної частини дисертації положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, перспективними для наукового дослідження.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, можна зробити висновок, що воно розвиває і поглиблює сучасні концептуальні уявлення про кримінально-правову охорону безпеки руху та експлуатації транспорту.

Текст дисертації викладено логічно, зрозумілою мовою.

У той же час, слід визначити деякі зауваження щодо даного дисертаційного дослідження, які можуть стати предметом для наукової дискусії під час захисту.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

1. Автор вказує у вступі, що згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора та Державної судової адміністрації України за період 2015-2024 рр. було сукупно обліковано 916 фактів притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності, у той час як 13 проваджень скеровано до суду з обвинувальним актом та засуджено лише сім осіб.

Під час захисту дисертації автору варто надати відповідь – чому лише сім осіб засуджено та що він пропонує для усунення такої диспропорції між виявленими злочинами та засудженими особами за їх вчинення.

2. Автору слід врахувати той факт, що вивчення зарубіжного досвіду передбачає і вивчення праць зарубіжних учених. Їх мною ні у вступі, ні у списку використаних джерел не виявлено, до захисту це питання потребує свого вирішення.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження **Лося Богдана Юрійовича на тему: «Кримінально-правова характеристика притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності»** є завершеною працею, містить нові науково обґрунтовані

результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки кримінального права, відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з права.

Рецензент:

**Доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Юлія ХРИСТОВА

Підпис Христової Ю.В. засвідчую:

**Проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮШІН